

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання тренінг-курсу «Soft Skills»
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 022 «Дизайн»
освітньої програми «Бізнес-дизайн»
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2026**

УДК 378.1(072.034)

М54

Укладачі: Т. П. Близнюк

І. О. Кінас

О. В. Майстренко

Затверджено на засіданні кафедри креативного менеджменту і дизайну.

Протокол № 11 від 28.08.2025 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до тренінг-курсу «Soft Skills» для М54 здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Бізнес-дизайн» першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Т. П. Близнюк, І. О. Кінас, О. В. Майстренко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2026. – 25 с.

Подано теоретичні принципи, практичні методи та прийоми ефективного спілкування, необхідні для розвитку кар'єри, досягнення як індивідуальних, так і організаційних цілей, розвитку навичок із самоаналізу, генерації нових ідей, управління колективами, самотивації та роботи в команді.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Бізнес-дизайн» першого (бакалаврського) рівня.

УДК 378.1(072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2026

Вступ

В умовах сучасного ринку праці та розвитку креативних індустрій професійна підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Бізнес-дизайн» потребує (поряд із формуванням фахових компетентностей) розвитку універсальних (м'яких) навичок – soft skills. Їхня наявність забезпечує ефективну комунікацію, здатність до командної та проєктної діяльності, адаптацію до змін професійного середовища та успішну професійну реалізацію майбутніх фахівців.

Методичні рекомендації до тренінг-курсу «Soft Skills» спрямовані на формування ключових універсальних компетентностей у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та є складовою їхньої комплексної професійної підготовки.

Метою викладання тренінг-курсу «Soft Skills» є забезпечення теоретичної підготовки та формування у здобувачів вищої освіти комплексу ключових навичок XXI століття (soft skills), необхідних для ефективної самореалізації, досягнення життєвих і професійних цілей, адаптації до змінного соціально-професійного середовища та реагування на сучасні виклики. Розвинені м'які навички сприяють підвищенню ефективності життєдіяльності, безперервному навчанню, саморозвитку та професійній мобільності майбутніх фахівців.

Основними завданнями тренінг-курсу є:

формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань щодо значення та необхідності розвитку soft skills упродовж життя;

розвиток ключових навичок XXI століття, зокрема критичного мислення, креативності, комунікативних та лідерських якостей, умінь співпраці та командної взаємодії;

формування здатності до ефективної роботи з різноманітними сучасними джерелами інформації, її критичного аналізу та осмислення;

ознайомлення з сучасними підходами та методами пізнання й аналізу професійної реальності;

акцентування уваги на ролі soft skills у процесах саморозвитку та самоосвіти особистості;

набуття досвіду навчання у співпраці, кооперації та проєктній діяльності, зокрема створення та реалізації власних проєктів.

Завданнями тренінгу є:

формування у здобувачів вищої освіти розуміння змісту, структури та психологічних особливостей soft skills і hard skills, а також усвідомлення їхньої ролі у професійній та особистісній діяльності;

розвиток навичок ефективної самопрезентації, усвідомленого самовираження та представлення власного професійного потенціалу;

оволодіння методами постановки особистісних і професійних цілей, планування діяльності та оцінювання результатів їхнього досягнення;

формування емоційної компетентності, зокрема навичок саморегуляції, самоорганізації та управління міжособистісними стосунками;

розвиток умінь ефективної комунікації, активного слухання, аргументації та конструктивної взаємодії з різними цільовими аудиторіями;

формування навичок командної роботи, співпраці, розподілу ролей і відповідальності у процесі спільної діяльності.

Об'єктом тренінгу є процес формування у здобувачів вищої освіти системного усвідомлення актуальності та необхідності формування і розвитку універсальних навичок XXI століття (soft skills).

Предметом тренінгу є сучасні наукові підходи та концепції щодо змісту, структури й класифікації soft skills XXI століття, а також методичні засоби їхнього формування та розвитку в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

**Результати навчання та компетентності,
які формує навчальна дисципліна**

Результати навчання	Компетентності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти
РН2	ЗК2
РН5	ЗК5
РН11	ЗК10

Примітка.

ЗК2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН2. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

РН5. Розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

РН11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

Тема 1. Зміст та психологічні особливості soft skills та hard skills

Soft skills (м'які навички) – це сукупність особистісних, соціальних і комунікативних компетентностей, що забезпечують ефективну міжособистісну взаємодію, успішне виконання професійних завдань та результативне вирішення проблемних ситуацій. На відміну від фахових умінь, м'які навички не є прив'язаними до конкретної професії чи галузі діяльності, проте визнані універсальним чинником успішності в різних сферах життєдіяльності та професійної реалізації [2].

Залежно від характеру прояву та функціонального призначення soft skills поділяють на окремі групи, серед яких ключовими є:

1. Комунікативні навички.
2. Лідерські якості.
3. Креативність і здатність до проблемного мислення.
4. Навички самокерування та організації діяльності.
5. Соціальна компетентність.

Hard skills («тверді навички») – це професійні вміння та навички, що ґрунтуються на спеціалізованих знаннях і можуть бути чітко продемонстровані та виміряні. До них належать фахові знання, володіння програмним забезпеченням, знання іноземних мов та інші професійні компетентності. Як правило, hard skills мають більш формалізований характер і відображені в освітніх програмах, стандартах вищої освіти та довідниках кваліфікаційних характеристик професій.

На відміну від фахових компетентностей, soft skills мають менш формалізовану структуру, однак у сучасних умовах їм приділяють підви-

щину увагу. Це зумовлено особливостями поведінкової економіки та ринку праці, де професійна успішність особистості значною мірою визначена рівнем сформованості універсальних навичок: приблизно 85 % успіху залежить від soft skills і лише 15 % – від hard skills [2].

Функціональну грамотність розглядають як інтегровану сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективної життєдіяльності та соціальної участі особистості. До її основних складових належать:

1. Читацька грамотність – здатність до розуміння, аналізу та використання інформації з текстів різних типів.

2. Математична грамотність – уміння застосовувати математичні знання для вирішення практичних завдань та розв'язання задач.

3. Природничо-наукова грамотність – розуміння природних явищ і використання наукових знань для пояснення та прогнозування процесів.

4. Інформаційно-комунікаційна грамотність – ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення та створення інформації.

5. Громадянська грамотність – усвідомлення власних прав і обов'язків та активна участь у суспільному житті.

Тренінгові вправи

Вправа 1. Створення резюме

Мета:

1. Формування навичок структурованого та лаконічного подання власного професійного профілю.

2. Розвиток умінь самопрезентації, усвідомлення власних сильних сторін та підвищення впевненості у собі.

Хід вправи: здобувачам вищої освіти пропонують протягом 15 хвилин підготувати коротке резюме (у довільному або запропонованому шаблоні), яке має містити такі обов'язкові елементи:

а) прізвище та ім'я;

б) освіта та (за наявності) професійний досвід;

в) професійні цілі та напрями зацікавлень;

г) ключові навички та компетентності;

г) 1–2 додаткові відомості, що підкреслюють особисту індивідуальність (участь у проєктах, хобі, досягнення тощо).

Завдання до вправи:

1. Проведіть презентацію резюме, під час якої здобувачі вищої освіти по черзі коротко представляють власний професійний профіль.

2. Організуйте обговорення результатів із наданням конструктивного зворотного зв'язку щодо структури, змісту та рівня самопрезентації.

Вправа 2. Створення власного портфоліо soft skills

Мета:

1. Усвідомлення та оцінювання власних soft skills.

2. Сформувати навички самопрезентації та самореклами.

Хід вправи:

1. Створити власний список soft skills, якими ви володієте.

2. Для кожної навички наведіть приклад з особистого життя чи досвіду роботи, які демонструють її застосування.

Завдання до вправи:

1. Оформіть власне портфоліо у візуально цікавій та зручній для презентації формі.

2. Проведіть мініпрезентацію власного портфоліо.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Дослідіть, як soft skills та hard skills впливають на кар'єрне зростання та заробітну плату.

2. Проаналізуйте, як функціональна грамотність впливає на життя людини в різних сферах (навчання, робота, особисте життя).

3. Розгляньте етичні аспекти використання технологій для розвитку soft skills та hard skills.

4. Роль менторингу та коучингу в розвитку ключових компетентностей.

5. Вивчення проблем, пов'язаних з низьким рівнем функціональної грамотності.

Тема 2. Самопрезентація та ораторські здібності

У сучасному динамічному та конкурентному соціально-професійному середовищі володіння універсальними навичками (soft skills) є необхідною умовою особистісної та професійної успішності. Важливе місце серед них займають уміння самопрезентації та ораторська майстерність, які забезпечують здатність ефективно презентувати себе, власні ідеї та професійні напрацювання, а також впливати на аудиторію у різних комунікативних ситуаціях.

Ораторську майстерність розглядають як мистецтво публічного виступу, спрямоване на інформування, переконання та формування певного ставлення аудиторії. Вона передбачає здатність логічно й послідовно будувати мовлення, виразно та переконливо презентувати думки, володіти вербальними й невербальними засобами комунікації, зокрема мовою тіла та жестів, а також уміння вести полеміку й аргументовано відстоювати власну позицію.

Самопрезентацію трактують як процес свідомого представлення особистістю себе іншим з метою формування бажаного враження. У науковій традиції це поняття розглядають як форму соціальної поведінки, що реалізують у міжособистісній взаємодії шляхом демонстрації зовнішнього образу, професійних якостей та індивідуальних характеристик особистості [8].

У межах самостійної роботи за темою здобувачам вищої освіти рекомендовано зосередити увагу на вивченні таких питань: сутність і загальна характеристика ораторської майстерності та самопрезентації; основні прийоми й методи ораторського мистецтва; типові помилки під час публічних виступів і самопрезентації; психологічні аспекти впливу на аудиторію.

Тренінгові вправи

Вправа 1. Мова тіла: приховане повідомлення

Мета:

1. Усвідомлення ролі невербальної комунікації у процесі міжособистісної та публічної взаємодії.
2. Формування навичок свідомого використання міміки, жестів і пози для підсилення змісту повідомлення.

Хід вправи: здобувачі вищої освіти об'єднуються у пари. Кожна пара отримує картку із зазначеною емоцією або комунікативним наміром (упевненість, сумнів, зацікавленість, переконання, напруження, ентузіазм тощо).

Перший учасник протягом 1–2 хвилин «розповідає» про подію або ідею, використовуючи **виключно невербальні засоби комунікації** (міміка, жести, постава, рухи тіла). Другий учасник спостерігає та фіксує, які емоції, наміри або сенси він зчитує.

Після завершення учасники обговорюють, наскільки точно було передано задумане повідомлення, згодом міняються ролями.

Завдання до вправи:

1. Визначте, які елементи мови тіла були найбільш інформативними та зрозумілими.
2. Проаналізуйте, які невербальні сигнали посилювали повідомлення, а які – ускладнювали його сприйняття.
3. Зробіть висновки щодо доцільності використання невербальних засобів під час самопрезентації та публічних виступів.

Вправа 2. Імпровізація

Мета:

1. Розвинути в учасників креативність та навички публічного виступу.
2. Навчити їх швидко реагувати на нестандартні ситуації.

Хід вправи. Учасники по черзі витягують картки з темами для імпровізованого виступу. Теми можуть бути різними: від опису улюбленої страви до розповіді про подорож на іншу планету. Учасник має протягом двох хвилин виступити на задану тему, не готуючись заздалегідь.

Завдання до вправи. Зробіть висновки щодо покращення ораторських здібностей здобувачів вищої освіти, які виступали.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Підготовка до публічного виступу: визначення мети, дослідження теми, вибір аргументів, складання тексту.
2. Особливості самопрезентації в онлайн-середовищі: специфіка візуального контенту, мовних стилів, онлайн-етикету.
3. Аналіз прикладів успішних людей, які володіють мистецтвом самопрезентації та ораторства.

4. Використання вербальних та невербальних методів самопрезентації для створення сприятливого враження.

5. Структура та логіка виступу, включаючи вступ, основну частину та висновок.

Тема 3. Емоційний інтелект: самоорганізація та управління стосунками

У сучасну епоху змін та трансформацій особистість зіштовхується з новими вимогами, що робить **емоційний інтелект (EI)** однією з ключових навичок для успішної самореалізації та професійної діяльності. EI не є виключно вродженою здатністю – це комплекс навичок, які можна розвивати та вдосконалювати протягом життя.

Існують різні підходи до визначення поняття емоційного інтелекту. Серед відомих дослідників можна виокремити Пітера Саловей і Джона Маєра, Деніела Ґоулмана та Реувена Бар-Она.

Пітер Саловей і Джон Маєр визначають EI як здатність сприймати емоції, отримувати до них доступ і використовувати їх для підтримки когнітивних процесів, розуміти емоції та емоційні знання, а також регулювати емоції з метою сприяння особистісному та інтелектуальному розвитку.

Деніел Ґоулман розглядає EI як здатність розпізнавати власні емоції та емоції інших, мотивувати себе, а також ефективно керувати емоційними станами у себе та оточуючих. Емоційну компетентність у цьому контексті розглядають як набуту здатність, що забезпечує ефективне виконання професійних завдань.

Реувен Бар-Он визначає EI як сукупність некогнітивних здібностей, навичок і компетентностей, що впливають на здатність людини успішно справлятися з вимогами та тиском соціального та професійного середовища [10].

Емоційний інтелект містить п'ять основних компонентів:

1. Розпізнавання, усвідомлення та регулювання власних емоцій і емоцій інших людей.
2. Вміння чітко та адекватно висловлювати власні думки.
3. Формування, розвиток та підтримка соціальних і міжособистісних відносин.

4. Подолання труднощів і ефективне реагування на виклики.
5. Використання емоційної інформації для прийняття зважених рішень та цілеспрямованої діяльності.

Тренінгові вправи

Вправа 1. Вгадай емоцію

Мета: навчитися розпізнавати емоції за мімікою та невербальними сигналами.

Хід вправи. Один учасник стає «актором» і без слів зображує певну емоцію. Інші намагаються вгадати, яку емоцію зображує «актор». «Актор» може використовувати міміку, жести, позу, ходу, щоб передати емоцію.

Вправа 2. Емоційний щоденник

Мета: навчитися усвідомлювати свої емоції та відстежувати їхні причини.

Хід вправи. Протягом дня записувати в щоденник свої емоції, які ви відчуваєте. Опишіть, як ви відчуваєте емоцію фізично (наприклад, прискорене серцебиття, м'язову напругу). Подумайте, що могло викликати цю емоцію. Запишіть, як ви впоралися з емоцією.

Ситуаційна вправа

Ситуація. Ви працюєте вчителем у старшій школі. Один із ваших учнів, Максим, останнім часом став замкнутим і не охоче спілкується з однокласниками. Його успішність знизилася, він часто пропускає заняття. Ви помітили, що Максим іноді плаче на уроках.

Завдання. Поставте себе на місце Максима. Як ви себе почуваєте? Що може бути причиною вашого емоційного стану? Подумайте, як ви можете допомогти Максиму. Які дії ви можете зробити? З ким ви можете поговорити про цю ситуацію?

Завдання до вправи. Сформулюйте «Я-повідомлення», щоб поговорити з Максимом.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Аналіз стратегій розвитку емоційного інтелекту для покращення самоорганізації та подолання стресу.

2. Обґрунтування значення емоційного інтелекту для побудови міцних та щасливих стосунків у різних сферах життя.

3. Дослідження впливу емоційного інтелекту на лідерські якості та командну роботу.

4. Розроблення практичних рекомендацій, заснованих на доказовій базі, щодо розвитку емоційного інтелекту для покращення самоорганізації в особистому та професійному житті.

5. Порівняння та оцінювання різних моделей емоційного інтелекту (наприклад, модель Бар-Она, модель Гоулмана) та їхнього практичного застосування в управлінні стосунками.

Тема 4. Ефективна комунікація, нетворкінг й активне слухання

У сучасному світі, де міжособистісні стосунки відіграють дедалі більшу роль, ефективна комунікація, нетворкінг та активне слухання стають ключовими навичками для успіху у будь-якій сфері діяльності. Вони дозволяють налагоджувати міцні соціальні та професійні зв'язки, будувати довіру та співпрацю, а також досягати поставлених цілей.

Ефективна комунікація – це не лише вміння чітко і лаконічно висловлювати думки. Це комплексний процес, що ґрунтується на усвідомленні власних емоцій і потреб, розумінні емоцій та мотивів інших людей, а також на володінні набором професійних навичок. Ключовими компонентами ефективної комунікації є:

емоційний інтелект;

ясність і точність висловлювань;

активне слухання;

адаптивність до ситуації та співрозмовника.

Нетворкінг – це соціальна та професійна діяльність, спрямована на встановлення та підтримку довгострокових, довірчих відносин із метою ефективного вирішення життєвих і професійних завдань через коло знайомств і контактів [11]. Теоретично його основа спирається на теорію шести рукошляхів, згідно з якою між будь-якими двома людьми на планеті існує ланцюг знайомих, що в середньому складає шість осіб.

Активне слухання є найвищим рівнем слухання та спеціальною комунікативною технікою для досягнення ефективної взаємодії. Воно містить вербальні та невербальні прийоми:

Невербальні прийоми:

жести та міміка, які демонструють співрозмовнику, що його чують та розуміють;

зоровий контакт без надмірної напруги, щоб уникнути відчуття агресії;

відкрита поза, що виключає схрещені руки та різкі рухи.

Вербальні прийоми:

задавання відкритих запитань для отримання додаткової інформації та прояву щирого інтересу до співрозмовника [4].

У поєднанні ефективна комунікація, активне слухання та нетворкінг формують основу продуктивної взаємодії, розвитку соціальних компетентностей та досягнення професійних цілей.

Тренінгові вправи

Вправа 1. Активне слухання

Мета: навчитися уважно слухати співрозмовника і розуміти його емоції.

Хід вправи. Один учасник розповідає про якусь ситуацію, що викликала у нього емоції. Інший учасник уважно слухає, не перебиваючи. Після того, як перший учасник закінчить, другий учасник переказує його слова, роблячи акцент на емоціях.

Завдання до вправи. Перший учасник дає зворотний зв'язок, наскільки точно другий учасник зрозумів його емоції.

Вправа 2. Я-повідомлення

Мета: навчитися говорити про свої емоції без звинувачень і претензій.

Хід вправи. Опишіть ситуацію, яка викликала у вас емоції. Скажіть, що ви відчуваєте, використовуючи формулювання «Я відчуваю...».

Завдання до вправи. Поясніть, чому ви відчуваєте цю емоцію. Скажіть, що ви хочете, щоб змінилося.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Використання нових технологій для спілкування.
2. Вплив культури на комунікацію.
3. Роль емпатії у спілкуванні.
4. Які переваги дає активне слухання в особистих і ділових стосунках?
5. Які етичні принципи слід дотримуватися під час нетворкінгу?

Тема 5. Креативне мислення

У сучасному динамічному та інформаційно насиченому середовищі креативне мислення стає не лише конкурентною перевагою, а й необхідною умовою особистісної та професійної успішності. Воно дозволяє генерувати нестандартні ідеї, знаходити оригінальні вирішення складних завдань та ефективно адаптуватися до змін у професійній та життєвій діяльності.

Креативне мислення передбачає здатність бачити проблеми та ситуації під новим кутом, поєднувати раніше не пов'язані концепції та використовувати різноманітні підходи для досягнення мети. Воно тісно пов'язане з умінням планувати свої дії, визначати пріоритети та формулювати завдання, що дозволяє підвищувати ефективність і результативність реалізації ідей.

Розвиток креативного мислення є ключовим чинником ефективного вирішення проблем, підвищення адаптивності та здатності до самоорганізації. Воно стимулює генерацію нових ідей, допомагає знаходити нестандартні рішення та підходи до завдань, що є необхідним для успішної професійної та особистісної реалізації у сучасному динамічному середовищі.

Для практичного розвитку креативного мислення застосовують різні методики та інструменти. Зокрема:

1. Тест Торенса (практична вправа 1) дозволяє оцінити рівень креативності, розпізнати сильні сторони мислення здобувачів вищої освіти та визначити напрями для подальшого розвитку творчих здібностей.

2. Метод «шість капелюхів мислення» (практична вправа 2) дає змогу систематично аналізувати ідеї з різних точок зору: логічної, емоційної, критичної, творчої, оптимістичної та управлінської. Це допомагає

навчитися бачити проблему комплексно, оцінювати різні підходи та ухвалювати обґрунтовані рішення.

Регулярне застосування таких інструментів сприяє формуванню гнучкого, нестандартного мислення, розвитку здатності до самостійного пошуку рішень та ефективної взаємодії у команді під час реалізації творчих та професійних проєктів.

Тренінгові вправи

Вправа 1. Тест Торенса

Мета: розвинути креативне мислення, здатність генерувати нестандартні ідеї та оцінювати власний рівень творчих здібностей.

Хід роботи:

1. Виберіть одне з наведених завдань для генерації ідей.
 - 1.1. Придумайте 10 нестандартних способів використання звичайної канцелярської скріпки.
 - 1.2. Запропонуйте 10 ідей, як зробити звичайний офіс більш креативним і комфортним для співробітників.
 - 1.3. Вигадайте 10 способів використання пластикової пляшки у побуті або творчих проєктах.
2. Протягом 25 хвилин генеруйте якомога більше ідей, не оцінюючи їхню якість.
3. Після закінчення 25 хвилин зробіть 5-хвилинну перерву.
4. Повторіть етапи 2 і 3 чотири рази (чотири цикли).
5. Після завершення всіх циклів проаналізуйте отримані ідеї: відзначте найбільш оригінальні та практичні, оцініть різноманітність підходів.

Завдання до вправи:

- Визначте свої сильні сторони у креативному мисленні (генерація ідей, нестандартні підходи, комбінування рішень).
- Проаналізуйте, які методи або техніки допомагають генерувати більше оригінальних ідей (асоціації, аналоги, зміна контексту).
- Виберіть 3 – 5 ідей, які можна застосувати у реальному житті або професійній діяльності.

Вправа 2. Шість капелюхів мислення

Мета: навчитися розглядати проблему або завдання з різних точок зору, підвищити гнучкість мислення та здатність ухвалювати обґрунтовані рішення.

Хід роботи:

1. Визначте завдання або проблему, яку необхідно розглянути.
2. Використовуйте метод «Шість капелюхів мислення», послідовно аналізуючи ситуацію:

Білий капелюх: факти та інформація.

Червоний капелюх: емоції та інтуїція.

Чорний капелюх: ризики та негативні аспекти.

Жовтий капелюх: позитивні наслідки та вигоди.

Зелений капелюх: творчі, нестандартні ідеї та рішення.

Синій капелюх: контроль процесу, висновки та план дій.

3. Запишіть усі ідеї та підходи під час кожного «капелюха».
4. Після завершення обговоріть результати та визначте оптимальні рішення або шляхи реалізації ідеї.

Завдання до вправи:

навчитися бачити проблему комплексно та з різних перспектив;
оцінити переваги і недоліки кожного підходу та знайти найефективніші рішення.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Проаналізуйте синергетичний ефект від поєднання різних методів розвитку креативного мислення (наприклад, тест Торенса, метод «Шість капелюхів мислення») у процесі генерації нестандартних ідей.

2. Обґрунтуйте, як структурований підхід до постановки творчих завдань і оцінювання власних ідей (визначення мети, критерії оцінювання, часові рамки) впливає на результативність креативної діяльності.

3. Оцініть та порівняйте ефективність різних інструментів та технік розвитку креативності (мозковий штурм, метод «Шість капелюхів мислення», SCAMPER, картки асоціацій, тест Торенса) з точки зору їхнього впливу на генерацію оригінальних ідей у професійній діяльності.

4. Проведіть огляд та порівняльний аналіз дієвих стратегій подолання творчих блоків і прокрастинації у процесі креативної роботи (імпровізаційні вправи, зміна перспективи, групова робота, використання

технік «мозковий штурм» та «шести капелюхів») з точки зору їхньої ефективності у професійній практиці.

5. Проаналізуйте практичні кейси, які демонструють взаємозв'язок між розвитком креативного мислення, ефективністю генерації нестандартних рішень та підвищенням результативності у роботі дизайнерів або фахівців із бізнес-дизайну.

Тема 6. Лідерство й робота в команді

У сучасному динамічному та складному середовищі, де одночасно зростає кількість викликів та розширюються можливості, роль лідерства та командної роботи стає надзвичайно важливою. Лідерство виходить за межі простого володіння владою, перетворюючись на мистецтво мотивувати, надихати та вести інших до спільної мети. Командна робота, своєю чергою, еволюціонує від звичайної співпраці до створення синергетичного ефекту, коли люди з різними знаннями, навичками та досвідом об'єднують зусилля для досягнення оптимальних результатів.

Лідерство розглядають як здатність особистості впливати на оточення та окремих людей, спрямовуючи їхні дії на досягнення конкретної мети. Лідерство не обмежене набором певних рис або якостей людини – це певний стиль життя та спосіб взаємодії з іншими. Сутність лідерства тісно пов'язана з регулюванням міжособистісних відносин, що не завжди формалізовані, тоді як управлінські функції керівника спрямовані на регулювання офіційних (формалізованих) відносин у межах організації.

Командна робота є ефективним інструментом досягнення організаційних цілей та виконання поставлених завдань, а також сприяє особистісному та професійному розвитку її учасників.

У сучасній науковій літературі зазвичай виокремлюють такі типи команд:

1. Робочі команди – зосереджені на вирішенні актуальних завдань та проблем колективу.

2. Проєктні та команди розвитку – формуються для реалізації довгострокових проєктів або освітніх ініціатив.

3. Паралельні команди – тимчасові групи, які створюють для надання рекомендацій щодо конкретних проблем.

4. Команди управління – об'єднують керівників установ освіти або організацій для координації управлінських процесів.

Тренінгові вправи

Вправа 1. Піраміда з людей

Мета: розвинути навички командної роботи, довіри та співпраці.

Хід роботи. Команда повинна побудувати піраміду з людей без використання будь-яких опор. Команда повинна співпрацювати, щоб підтримувати один одного та побудувати піраміду.

Ситуаційна вправа з лідерства «Пошук скарбів»

Мета: розвинути лідерські навички, мотивацію, командну роботу та прийняття рішень.

Ситуація. Ви – капітан піратського корабля, який шукає карту скарбів. Ви знаєте, що карта захована на острові, але вам потрібно буде подолати багато перешкод, щоб її знайти.

Завдання:

1. Сформууйте команду: виберіть чотирьох членів екіпажу, які допоможуть вам у пошуках скарбів.
2. Мотивуйте команду: надихніть своїх людей на пошуки скарбів і згуртуйте їх для спільної мети.
3. Планування: розробіть план пошуків скарбів, враховуючи наявні ресурси, час та ризики.
4. Ухвалення рішень: робіть правильні вибори під час пошуків скарбів, щоб подолати всі перешкоди.
5. Співпраця: згуртуйте свою команду, щоб спільно вирішувати проблеми та досягти успіху.

Оцінювання. Після завершення вправи здобувачі вищої освіти оцінюють дії лідера за такими критеріями:

1. Лідерство: чи змогли ви мотивувати та згуртувати свою команду?
2. Планування: чи був ваш план пошуків скарбів ефективним?
3. Ухвалення рішень: чи робили ви правильні вибори під час пошуків скарбів?
4. Співпраця: чи згуртували ви свою команду для спільної мети?

Додаткові питання

1. Які труднощі ви відчували під час виконання вправи?
2. Чого ви навчилися у цій ситуації?
3. Як ви можете використовувати цей досвід у своїй роботі?

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Вивчення та аналіз бар'єрів комунікації у команді (нечітке формулювання завдань, відсутність зворотного зв'язку, культурні відмінності).
2. Теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження синергії в командній роботі, коли результат спільних зусиль перевищує суму індивідуальних внесків.
3. Визначення оптимального стилю лідерства для різних типів команд та завдань, ґрунтуючись на наукових дослідженнях.
4. Роль довіри, відповідальності та емоційного інтелекту в командній роботі.
5. Використання цифрових інструментів та платформ для підтримки командної роботи.

Критерії оцінювання виконання завдань тренінгу

Обов'язковою складовою отримання прохідного бала з тренінг-курсу «Soft Skills» є підготовка та захист звіту. У процесі захисту звітів відбувається їхнє обговорення у групі та здобувачі вищої освіти відповідають на запитання викладача та інших здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти складають звіт за результатами тренінг-курсу. Звіт має містити усі виконані впродовж тренінг-курсу проміжні завдання.

Вимоги до подання практичних результатів тренінг-курсу: презентація до 10 хв із використанням наочних матеріалів; відповідь на питання про участь у тренінг-курсі; участь в обговоренні результатів виконання іншими учасниками. Виконання роботи здійснюють здобувачі вищої освіти самостійно, відповідно до календарного графіка, погодженого з науковим керівником. Під час підготовки звіту здобувач вищої освіти зобов'язаний

дотримуватися методичних рекомендацій та порад наукового керівника. Відповідальність за своєчасне та якісне виконання плану роботи покладають безпосередньо на здобувача вищої освіти.

За результатами виконання завдань тренінг-курсу здобувачі вищої освіти формують підсумковий звіт. Вимоги до оформлення звіту:

- 1) обсяг до 15 друкованих сторінок;
- 2) має містити зміст та виконані завдання тренінг-курсу;
- 3) має містити опис виконаних завдань та отриманих результатів;
- 4) має містити змістовні підсумки щодо отриманих навичок і компетентностей.

Готовий звіт, підписаний автором (на титульному аркуші), необхідно завантажити у персональну навчальну систему (ПНС) у встановлений термін. Приклад оформлення титульного аркуша звіту подано у додатку А. Додатково подають звіт перевірки на плагіат. Затверджений рівень унікальності звітів із тренінг-курсу «Soft Skills» здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на рівні 35 % і вище. У разі негативного висновку наукового керівника, недотримання вимог академічної доброчесності або порушення процедури подання, здобувача вищої освіти до захисту не допускають.

Ліквідацію академічної заборгованості здійснюють відповідно до «Положення про організацію навчального процесу ХНЕУ ім. С. Кузнеця».

Оцінювання кожного звіту у формі есе здійснює відповідальний викладач-тренер за даними звіту та результатами захисту.

Підсумкову оцінку за навчальний курс визначають шляхом підсумовування балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час навчання використовують такі заходи контролю:

Поточний контроль: компетентнісно-орієнтовані практичні завдання (30 балів), письмова контрольна робота (20 балів), поточні лабораторні роботи за темами (24 бали), звіт у формі есе (26 балів).

Максимальний бал за результатами комплексної підготовки – 100 балів, мінімальний прохідний бал – 60.

Рекомендована література

1. Близнюк Т. П. Бізнес-етика та ділові комунікації в контексті теорії поколінь [Електронний ресурс] / Т. П. Близнюк, О. В. Майстренко, Ж. О. Андрійченко // Науковий погляд: економіка та управління. – 2022. – № 1 (77). – С. 44–50. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27653>.
2. Заброта Д. Є. Історичний погляд на феномен лідерство / Д. Є. Заброта, В. В. Корсунська // Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали II. – 2021. – С. 89.
3. Кінас І. О. Емоційний інтелект як ключовий софт-скіл сучасного співробітника [Електронний ресурс] / І. О. Кінас // Національні інтереси України: науково-практичний журнал. – 2025. – № 6 (11). – С. 567–579. – Режим доступу : <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36876>.
4. Майстренко О. В. Етика комунікації працівників у соціальних мережах та її вплив на імідж компанії [Електронний ресурс] / О. В. Майстренко, Ж. О. Андрійченко, Т. П. Близнюк // Економіка та суспільство. – 2022. – Вип. 38. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27628>.
5. Методичні рекомендації до тренінг-курсу «Soft Skills» для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. М. В. Мартиненко, В. В. Самойленко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 21 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33376>.
6. Монастирська Л. Активне слухання як один із прийомів комунікації у залагодженні конфлікту / Л. Монастирська // Psycholinguistics in a Modern World. – 2020. – Vol. 15. – P. 200–203.
7. Прищеп С. Робота в команді як професійна компетентність керівника закладу освіти / С. Прищеп // Věda a perspektivy. – 2023. – No. 11 (30). – P. 238–244.
8. Радченко М. Самопрезентація як критерій формування професіоналізму / М. Радченко // WorldJournal. – 2020. – No. 06–07. – P. 71–77.

9. Самолюк Н. Soft та Hard Skills на ринку праці: сутність та складові / Н. Самолюк // Bulletin National University of Water and Environmental Engineering. – 2021. – No. 4 (96). – P. 275–294.

10. Ackley D. Emotional intelligence: A practical review of models, measures, and applications / D. Ackley // Consulting Psychology Journal: Practice and Research. – 2016. – Vol. 68, No. 4. – P. 269.

11. Blyznyuk T. Social communications in the context of socio-communication engineering [Electronic resource] / T. Blyznyuk, Wang Honghai // Ukrainian journal of applied economics and technology. – 2024. – Vol. 9. – No. 4. – P. 403–406. – Access mode : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35604>.

12. Maistrenko O. Digitalization as a challenge and opportunity for arts education in Ukraine and the world [Електронний ресурс] / О. Maistrenko // Час мистецької освіти : матеріали XVII Всеукраїнській науково-практичній конференції, 31 жовтня 2025 року : тези допов. – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – 2025. – 2 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/37950>.

Додатки

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ
Кафедра креативного менеджменту і дизайну

ЗВІТ з тренінг-курсу «Soft Skills»

здобувач(-ка) вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
групи _____

/підпис/

ПІБ здобувач(-ки) вищої освіти

Члени комісії:

докт. екон. наук, професор

/підпис/

Близнюк Т. П.

канд. екон. наук, доцент

/підпис/

Майстренко О. В.

канд. екон. наук, доцент

/підпис/

Кінас І. О.

Харків, 2026

Зміст

Вступ.....	3
Тема 1. Зміст та психологічні особливості soft skills та hard skills	5
Тема 2. Самопрезентація та ораторські здібності.....	8
Тема 3. Емоційний інтелект: самоорганізація та управління стосунками	10
Тема 4. Ефективна комунікація, нетворкінг й активне слухання	12
Тема 5. Креативне мислення	14
Тема 6. Лідерство й робота в команді	17
Критерії оцінювання виконання завдань тренінгу	19
Рекомендована література.....	21
Додатки.....	23

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання тренінг-курсу «Soft Skills»
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 022 «Дизайн»
освітньої програми «Бізнес-дизайн»
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Близнюк** Тетяна Павлівна
Кінас Ірина Олександрівна
Майстренко Ольга Валентинівна

Відповідальний за видання *Т. П. Близнюк*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2026 р. Поз. № 108 ЕВ. Обсяг 25 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61165, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*